

РЕЧ НА ПОЧЕТКУ

Пред стручном правничком и општом читалачком јавношћу налази се резултат здруженог подухвата Правног факултета Универзитета у Источном Сарајеву и чак 66 аутора радова који се налазе међу корицама Зборника радова саопштених на **IX Научном скупу поводом Дана Правног факултета на општу тему „Изазови правном систему“**. Правни факултет је дао свој допринос организовањем научног скупа у тешким пандемијским околностима, а аутори својим радовима из јавноправне, кривичноправне, грађанскоправне и историјскоправне области. Здружено су допринели одржавању једног научног догађаја у времену које због пандемије корона вируса није погодно сличним скуповима и прегнућима. Правни факултет је оценио да нема ни једног јединог разлога да се готово традиционални, овог пута девети научни скуп не одржи и 2020. године, уз прославу Дана факултета и његове крсне славе Светог Петра Цетињског. Заправо, закључио је да постоје сви разлози да се он одржи, али у складу са правилима која настоје да сузбију ширење опасног вируса. Велики број аутора подржао је ту и такву истрајност Правног факултета и придружио се његовим напорима. Правном факултету су се као саорганизатори придружили и Међународни савез правника из Москве, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу из Београда и Институт за криминолошка и социолошка истраживања из Београда.

Девети Научни скуп поводом Дана Правног факултета био је посвећен општој теми под називом „Изазови правном систему“ и одржан је 24. октобра 2020. год. у Палама.

Тог дана у раду научног скупа учествовало је **96 научника из 12 држава** (Русија, Италија, Мађарска, Бугарска, Румунија, Турска, Србија, Хрватска, Словенија, Црна Гора, Сјеверна Македонија и БиХ са ауторима из Републике Српске и Федерације БиХ), који су послали **82 самостална и коауторска сажетка**.

У зборнику су објављени радови **66 аутора из 11 држава** (Русија, Италија, Мађарска, Бугарска, Румунија, Турска, Србија, Хрватска, Црна Гора, Сјеверна Македонија и БиХ са ауторима из Републике Српске и Федерације БиХ) који су послали **54 рада**.

Са искреним задовољством и поносом морамо да истакнемо да је IX Научни скуп **најбоље класификован и категорисан научни скуп у области друштвено-хуманистичких наука у Републици Српској**, и то као **међународни научни скуп прве категорије**. Резултат је то заједничког прегнућа, синергије и мотивације и саорганизатора и ау-

тора. Саорганизатори су желели да обезбеде размену мисли, информација, вредности, ставова, идеја и решења међу правницима различитих правних традиција и различитих позитивноправних решења, а све ради бољег међусобног разумевања и ширења универзалних правних вредности и општих друштвених вредности, и онда када не делимо иста уверења и када имамо различита позитивноправна решења. Без упознавања и познавања другог и другачијег не можемо разумети у довољној мери ни себе саме, са својим вредностима и традицијом, а камоли кренути ка проналажењу и разумевању универзалног, основног и општег у суштаству права.

Са надом да овим зборником потпомажемо ширење свести о незамењивој друштвеној улози права, вези права са моралом, правдом, правичношћу, људским достојанством, слободом, миром, и потпомажемо продубљивање знања о правним институтима и позитивноправним решењима других, предајемо га пре свега најширој научној и стручној правничкој јавности, али и најширој општој читалачкој и критичкој јавности.

На овом месту захваљујемо ауторима на учешћу и прилозима, саорганизаторима на учешћу у организацији, а наставном и ненаставном особљу Правног факултета, без помињања имена са организационом улогом и доприносом, јер би то потрајало, на великом залагању да одржавање скупа протекне у најбољем реду и залагању да светло дана угледа и овај импресиван зборник.

Проф. др Радомир В. Лукић,
председник Научног одбора IX Научног скупа

INTRODUCTORY WORD

The Collection of Papers which we present to the legal and general readership is the result of the joint endeavour of the Faculty of Law, University of East Sarajevo and 66 authors who presented their papers at the IX Scientific Conference on the Occasion of the Day of the Faculty of Law, under the general topic „Challenges to the Legal System“. The Faculty of Law has organized the scientific conference in difficult pandemic circumstances, while the authors have contributed to the Conference by submitting their papers researching the topics from the fields of public law, criminal law, civil law, and history of law. The Faculty and the authors jointly contributed to occurrence of a scientific event in the period of time and under circumstances which did not favour the organization of this kind of event. The Faculty of Law assessed that there is no any reason why the traditional IX scientific conference would not be organized in 2020 as well, together with the celebration of the Day of the Faculty and its Patron St. Petar Cetinjski. In fact, the Faculty academic staff concluded that it is justified to organize the Conference, in accordance with the rules for combat dangerous Covid-19. The International Association of Lawyers, seated in Moscow, as well as the Serbian Association for Criminal Law Theory and Practice, and the Institute for Criminological and Sociological Researches, both seated in Belgrade, have been co-organizers of the Conference.

IX Scientific Conference on the Occasion of the Day of the Faculty has been held under the general topic “Challenges to the Legal System”, on 24 October 2020 in Pale. On that day, **96 scientists from 12 states** (Russia, Italy, Hungary, Bulgaria, Romania, Turkey, Serbia, Croatia, Slovenia, Montenegro, Northern Macedonia, Bosnia and Herzegovina, including authors from Republika Srpska and Federation of BiH), participated with **82 abstracts**.

In this Collection of Papers **66 authors from 11 countries** (Russia, Italy, Hungary, Bulgaria, Romania, Turkey, Serbia, Croatia, Montenegro, Northern Macedonia, Bosnia and Herzegovina, including authors from Republika Srpska and Federation of BiH) submitted **54 papers**.

With sincere satisfaction and pride we have to stress that the IX Scientific Conference is **the best classified scientific conference in the fields of social and humanistic sciences in the Republika Srpska**. It has been classified and categorized as an **international scientific conference of the first category**. This is the result of joint efforts, synergy, and motivation of co-organizers and authors. The aim of the co-organizers of the Conference has been to achieve the exchange of opinions, information, values, attitudes, ideas and solutions between the lawyers who have belonged to different legal traditions and legal systems, in order to achieve better mutual understanding and spreading of

universal legal values and general social values even when we do not share the same beliefs and when we adopt different legal norms.

If we do not better know the others and the differences between ourselves and the others, we will not be able to sufficiently know ourselves, with our values and tradition. We shall not be able to search and understand what is universal, basic, and general in the essence of law.

With the hope that with this proceedings we contribute to spreading of consciousness on irreplaceable social role of the law, and on the relationship between law and moral, justice, equity, human dignity, liberty, peace, and that we contribute to deepening of knowledge on legal institutes and legal provisions, we hand it to the widest legal readership, but also to the widest general and critical readership.

We would like to express our gratitude to the authors for their contributions, to the co-organizers for the participation in the organization of the Conference, as well as to the academic and non-academic staff of the Faculty of Law, without mentioning the names, since it would take a lot of time, for great efforts during the process of organizing the Conference as well as preparing this impressive Collection of Papers for the publication.

Professor Radomir V. Lukić,
President of the Scientific Committee of the IX Scientific Conference